
Γεωπληροφορική και Εκπαίδευση Η Ελληνική Πραγματικότητα

Εναρκτήρια ομιλία – χαιρετισμός του Ανδρέα Τσάτσαρη
Προέδρου της Hellas-GI

Κυρίες και κύριοι,

Εκ μέρους της Ελληνικής Εταιρείας ΓΣΠ, σας καλοσωρίζουμε στο διήμερο αυτό κατά τις εργασίες του οποίου πιστεύουμε ότι θα διεξαχθεί ένας γόνιμος διάλογος για την κατάσταση της εκπαίδευσης σήμερα στη χώρα μας, στα αντικείμενα που άπτονται της επιστήμης της ΓΠ γενικότερα και πιο ειδικά στο αντικείμενο των ΓΣΠ. Αφού ευχαριστήσουμε κατ' αρχήν τον Πρόεδρο του Τμήματος Γεωγραφίας του ΧΠ καθηγητή κ. Χατζημιχάλη για τη φιλοξενία του και τον εξαιρετο συνάδελφο κ. Στεφανάκη που είχε την πρωτοβουλία για τη διοργάνωση αυτής της διημερίδας, θα επιθυμούσαμε ξεκινώντας το σύντομο αυτό χαιρετισμό να δώσουμε από την πλευρά μας το στίγμα ότι για την HellasGI τα ζητήματα που αφορούν στην ουσία της εκπαίδευσης στα ΓΣΠ αποτελούν έναν από τους βασικούς άξονες των δραστηριοτήτων της, καθώς από το ίδιο της το καταστατικό η εταιρεία είναι ο μόνος οργανισμός στον ελληνικό χώρο που ασχολείται με όλο το εύρος των εφαρμογών των ΓΣΠ και συνεπώς απευθύνεται σε ένα φάσμα φορέων και ατόμων με ποικίλες δραστηριότητες μεταξύ των οποίων η εκπαίδευση κατέχει εξέχουσα θέση.

Η επιστήμη της ΓΠ συνδέεται αναπόσπαστα με τις τεχνολογικές εξελίξεις στο χώρο των ΓΣΠ, εμπνέεται από αυτές και τις εμπνέει, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα σε αυτούς που έχουν την ευθύνη της εκπαίδευσης να ανασυντάσουν διαρκώς σκέψεις και ενέργειες, καθώς υπάρχουν ραγδαίες τεχνολογικές αλλαγές με νέες απαιτήσεις που διευρύνουν τις διαστάσεις προς κάθε κατεύθυνση. Ωστόσο, γεγονός είναι ότι ο γεωγραφικός χώρος αφ' ενός αποτυπώνεται γεωμετρικά μέσω πολύ συγκεκριμένων σχημάτων και αρχών οι οποίες είναι διαχρονικά αναλλοίωτες και αφ' ετέρου τα έπ' αυτού φαινόμενα υπόκεινται μεν (όχι πάντοτε απαραίτητα) σε κάποιους υποκειμενισμούς ως προς την ερμηνεία των ποιοτικών τους χαρακτηριστικών αλλά όχι και των ποσοτικών τους. Έτσι θα λέγαμε ότι οι εξελίξεις στην τεχνολογία των ΓΣΠ μπορούν να μεταβάλλουν σε τεχνικό επίπεδο τις μεθόδους κάτω από τις οποίες πρέπει να εργαστεί κάποιος, αλλά όμως οι μεθοδολογίες, που προσεγγίζονται επιστημολογικά και αφορούν την επιστήμη της Γεωγραφίας ως το αμέσως

ανώτερο επίπεδο του επιστημονικού αντικειμένου το οποίο περιλαμβάνει και την επιστήμη της ΓΠ, δεν φαίνεται να μεταβάλλονται δραματικά.

Αυτό είναι –πιστεύουμε– ένα από τα προς συζήτηση θέματα στο πλαίσιο αυτού του διημέρου, καθώς εάν όντως γίνει ξεκάθαρη η διάκριση μεταξύ της τεχνολογικής και της επιστημολογικής διάστασης της μεθοδολογίας στην αντιμετώπιση της επιστήμης της ΓΠ, ο σχεδιασμός ενός προγράμματος σπουδών στα ΓΣΠ θα βοηθηθεί σε μεγάλο βαθμό είτε γίνει με τη μία είτε με την άλλη προσέγγιση.

Η εκπαίδευση στα ΓΣΠ στη χώρα μας δεν έχει ακόμα εορτάσει γενέθλια 20 χρόνων και παρ' όλα αυτά από την εποχή που πρωτοεμφανίστηκε στα προγράμματα σπουδών της τριτοβάθμιας κυρίως εκπαίδευσης, έχει ήδη μεταβληθεί ως προς το περιεχόμενό της αρκετές φορές, έχει εισαχθεί σε πολλά τμήματα των ανώτατων Ε.Ι., όχι απαραίτητα τεχνικού περιεχομένου εκπαίδευσης και έχει τροφοδοτήσει με αρκετές εκατοντάδες ανθρώπων την παραγωγή και την έρευνα.

Εξαιτίας της διαφορετικότητας αυτής, καθώς τα ΓΣΠ απευθύνονται σε πάρα πολλούς τομείς της επιστήμης, ένα επιπλέον ζήτημα που προκύπτει για την εκπαίδευση σ' αυτά τίθεται από το ερώτημα της ομοιογένειας. Εάν δηλαδή θα πρέπει και σε τι βάθος και εύρος φοιτητές διαφορετικών κλάδων να εκπαιδεύονται σε κοινό αντικείμενο και εφ' όσον αυτό ισχύει θα πρέπει να θεσπιστεί ένα minimum προδιαγραφών που θα διέπει αυτή την εκπαίδευση στη χώρα μας ή όχι; Υπενθυμίζουμε εδώ ότι το NCGIA (Center for Geographic Information and Analysis) θέσπισε από το 1990 τα βασικά εκπαιδευτικά στοιχεία που συνθέτουν έναν πυρήνα προγράμματος σπουδών που απευθύνεται σε κοινό διαφορετικών ειδικοτήτων. Από 'κει και πέρα η ανάπτυξη ή όχι και η χρονική έκταση του προγράμματος σπουδών προσδιορίζεται από τις απαιτήσεις του εκάστοτε φορέα που το εισάγει. Η κίνηση του NCGIA έχει μία μεγάλη δόση ορθότητας η οποία στηρίζεται σε αυτό ακριβώς που αναφέρθηκε λίγο πριν. Στο γεγονός δηλαδή ότι τα δομικά συστατικά της ΓΠ υπόκεινται σε διαχρονικά αναλλοίωτες έννοιες και αρχές.

Οι προδιαγραφές όμως πιστεύουμε ότι δεν εξαντλούνται μόνο στην κατάστρωση του περιεχομένου σπουδών, αλλά μπορούν να επεκταθούν και σε τρόπους διδασκαλίας. Από τη μέχρι στιγμής εκπαιδευτική εμπειρία που υπάρχει ανάμεσα στους συναδέλφους έχει διαπιστωθεί ότι δεν είναι π.χ. δυνατή η διδασκαλία του αντικειμένου των ΓΣΠ χωρίς εργαστηριακή υποστήριξη. Το πώς διδάσκεται το θεωρητικό και εφαρμοσμένο μέρος του αντικειμένου, εάν το λογισμικό που χρησιμοποιείται είναι ελεύθερο και

αναπτυγμένο από ακαδημαϊκό χώρο ή εμπορικό, πόση χρονική διάρκεια απαιτείται ανά μάθημα, ποια πρέπει να είναι η δομή των ασκήσεων και ό,τι επί πλέον μπορεί να σκεφθεί κάποιος **είναι ζητήματα που κατά την άποψή μας πρέπει να συζητηθούν** στο πλαίσιο αυτού του διήμερου και να προβληματίσουν τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Ο τρόπος με τον οποίο εκπαιδεύονται οι φοιτητές και τα μέσα που παρέχονται για την εκπαίδευσή τους προσδιορίζουν σε ένα βαθμό τη διάθεσή τους για την περαιτέρω ενασχόλησή τους ως αποφοίτων στην παραγωγή ή ακόμα και στην έρευνα. Παρά το γεγονός ότι όλοι γνωρίζουμε πως η εκπαίδευση που προσφέρεται, όσο άρτια και αν είναι, παρέχει ένα μικρό ποσοστό στο σύνολο της ανάπτυξης των δεξιοτήτων τους (αφού οι πραγματικές συνθήκες εργασίας σε ό,τι αφορά στην παραγωγή διεξάγονται σε ένα εντελώς διαφορετικό πολύ πιο ανταγωνιστικό και σύνθετο περιβάλλον), είμαστε υποχρεωμένοι να σχεδιάζουμε όσο το δυνατόν αρτιότερα προγράμματα σπουδών που να περιέχουν τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα, αφού το πρώτιστο ενδιαφέρον ενός τριτοβάθμιου ιδρύματος πρέπει να στοχεύει σε μία επιστημονικά βέλτιστη εκπαίδευση. Εάν παράλληλα τα προγράμματα αυτά είναι σε θέση να απεικονίζουν όσο το δυνατόν καλύτερα την πραγματικότητα των απαιτήσεων της παραγωγής, αυτό βαίνει προς όφελος των φοιτητών. Ωστόσο, μπορεί κάποιος να διαπιστώσει εδώ μία αναντιστοιχία. Από τη μία ο σχεδιασμός των προγραμμάτων σπουδών να στηρίζεται σε προδιαγραφές που υποδεικνύουν πως πρέπει να αντιμετωπίζονται τα ζητήματα που άπτονται της ΓΠ ορθά και συστηματικά και από την άλλη, το «πρέπει» αυτό να μην αντιστοιχεί στο «γίνεσθαι» της ελληνικής πραγματικότητας εξαιτίας της γενικότερης αταξίας που επικρατεί σε επίπεδο εφαρμογής κανόνων και προδιαγραφών αντιμετώπισης της ΓΠ από την πολιτεία. **Μία τρίτη λοιπόν διάσταση, η οποία βέβαια δεν αφορά μόνο τους φορείς παροχής εκπαίδευσης αλλά μία συντονισμένη δράση μεταξύ αυτών και των υπευθύνων για τη ΓΠ από πλευράς πολιτείας, πιστεύουμε ότι πρέπει να αρχίσει να συζητείται προς την κατεύθυνση της ουσιαστικής απόκρισης των προγραμμάτων σπουδών των ΓΣΠ στην πραγματικότητα.**

Με αυτή τη διαπίστωση κλείνω το σύντομο αυτό χαιρετισμό, και εύχομαι τόσο εγώ προσωπικά όσο και ως εκπρόσωπος του ΔΣ της HellasGI καλή επιτυχία στις εργασίες αυτής της ενδιαφέρουσας διημερίδας.